

L'AJUNTAMENT, BÉ CULTURAL D'INTERÈS NACIONAL

El mes de gener del 2017 l'edifici de l'Ajuntament de Manresa ha estat declarat Bé Cultural d'Interès Nacional en la categoria de lloc històric.

Aquesta distinció se li ha concedit perquè en aquest espai han succeït uns fets remarcables dins la història de Catalunya.

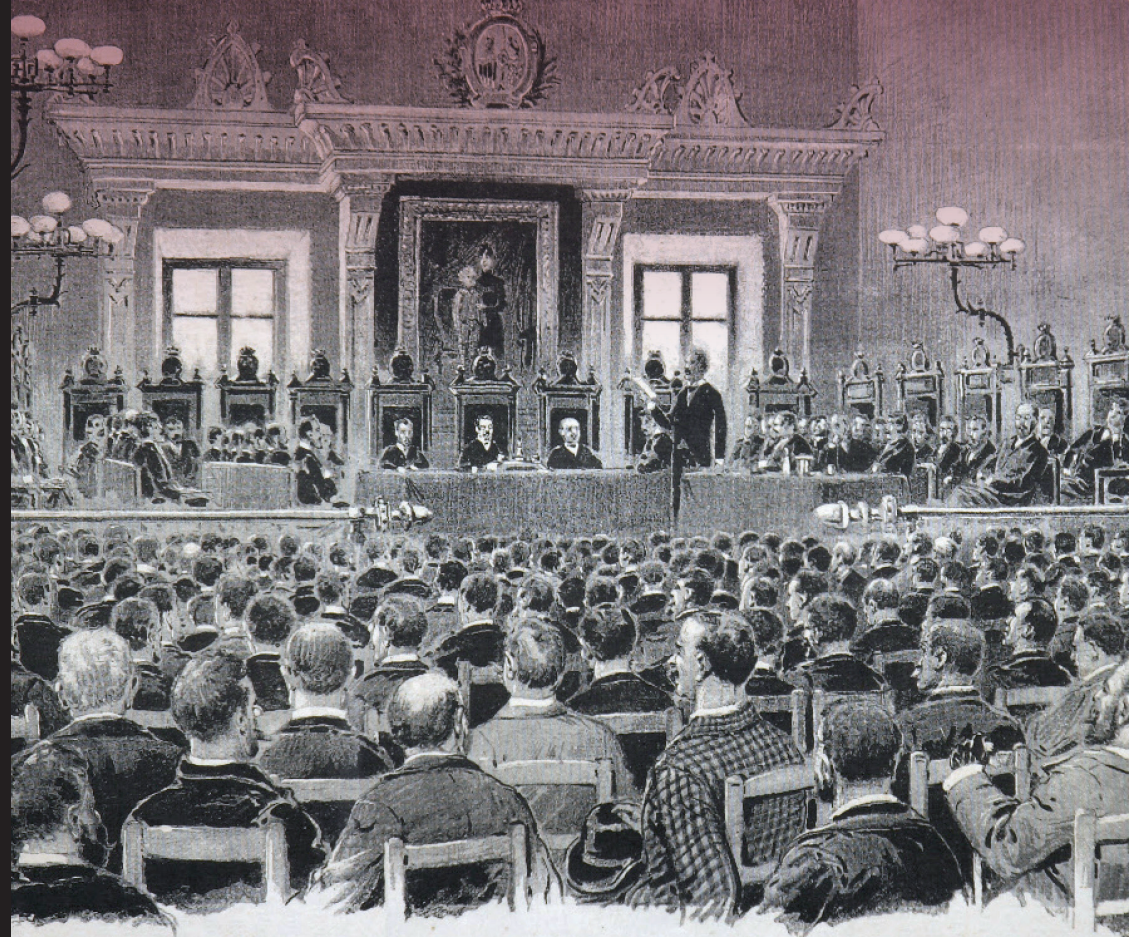
En aquest edifici, construït al segle XVIII i aixecat sobre un altre cremat per les tropes borbòniques durant la Guer-

ra de Successió, va tenir lloc la "Crema del paper segellat" durant la Guerra del Francès el 1808. Aquest fet representa el primer pas cap a l'alliberació de l'autoritarisme francès i la constitució de la Junta de Govern i Defensa de la Ciutat pels mateixos revoltats. L'altre fet històric que va viure l'edifici va ser el 1892 amb les Bases de Manresa, un moment fonamental en la definició de la voluntat política catalana i en l'esdevenidor nacional.

Commemoració dels 125 anys de LES BASES DE MANRESA

1892-2017

FA 125 ANYS

Els dies 25, 26 i 27 de març de 1892, fa cent vint-i-cinc anys, es va celebrar al Saló de Sessions de la Casa Consistorial de Manresa la primera assemblea de la Unió Catalanista, una entitat que intentava unir les diferents tendències catalanistes de caire conservador que hi havia al país.

Al voltant d'un centenar de delegats de la Unió Catalanista van reunir-se a l'ajuntament de Manresa per discutir i aprovar un document on es concretava com calia governar Catalunya. La llista per professions dels delegats estava encapçalada per fabricants, advocats, metges, hisendats, enginyers, artistes, mestres, sacerdots, arquitectes, i mestres d'obres principalment que procedien de gairebé tot Catalunya i eren una bona representació de la burgesia catalana.

Entre les diferents personalitats que hi van assistir cal destacar Lluís Domènech i Montaner, com a president de la Unió i de l'Assemblea, Enric Prat de la Riba, secretari de l'entitat que convocava, l'escriptor Àngel Guimerà, el pintor Joaquim Vayreda d'Olot, el jurista Joan-Josep Permanyer de Barcelona, l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch o el polític Narcís Verdager i Callís, entre molt altres.

També hi van participar quatre manresans, socis de la Lliga Regional que agrupava als elements més catalanistes de la ciutat. Foren el metge i prohom manresà Oleguer Miró i Borràs, l'advocat i propietari Manel Vallès, l'advocat Francesc de Moragas i el jove Lluís Espinalt que va actuar com a secretari local de l'assemblea.

La nostra ciutat va ser escollida seu de l'assemblea per diferents factors. D'una

banda per intentar descentralitzar la trobada; d'altra, perquè era la ciutat més gran i més ben comunicada de la Catalunya interior, a més d'haver-hi un important moviment catalanista al voltant de la Lliga Regional. No hi faltaven tampoc motivacions simbòliques com el paper de Manresa en la ràtzia d'Al-mansur al segle X o durant la Guerra del Francès que li va valdre l'apel·latiu de La Cova-donga Catalana.

Penó de la Unió Catalanista, 1903

LES BASES DE MANRESA

L'Assemblea de Manresa va estudiar i aprovar les Bases per a la Constitució Regional Catalana formades per un conjunt de disset articles o punts, i presentades com a normes a considerar en la possible redacció d'una constitució per a un govern de Catalunya.

Aquest document, conegut popularment, com les Bases de Manresa, representa el primer projecte de constitució regional de Catalunya i és considerat un dels documents fundacionals del catalanisme polític.

El document titulat "Bases per a la Constitució Regional Catalana" va constar de dues parts. En la primera, es parlava del poder de Catalunya i de les seves relacions amb el govern de l'estat. En la segona, es descrivien les bases del poder regional i es fixava el català com a llengua oficial del país. També s'establí una divisió territorial en comarques i la necessitat de crear unes corts pròpies, independents de Madrid.

També es concretava que la participació dels catalans a l'exèrcit fos voluntària o amb contribucions econòmiques, que s'encunyés una moneda pròpia i que s'instaurés la plena sobirania del Govern interior sobre la divisió dels poders.

El text del document fou discutit i aprovat per unanimitat i l'Assemblea va qualificar l'acte d'històric i transcendent.

Altres sectors polítics –des dels republicans fins als liberals dinàstics– que feia temps que notaven amb preocupació la pèrdua de pes específic dels sectors més progressistes del catalanisme van qualificar les Bases de tímides, ingènues i tra-

dicionals. La premsa madrilenya va dedicar pocs comentaris a l'esdeveniment, sempre des del sarcasme i el retret contra allò que es considerava un atemptat a la unitat de la pàtria.

El ressò de l'Assemblea a la ciutat va ser més aviat escàs pel fet que la major part de la població eren treballadors de les fàbriques tèxtils més preocupats per la conflictivitat social del moment que per la doctrina política dels participants a l'Assemblea.

A llarg termini, el coneixement i la influència de les Bases va ser molt més gran, sobretot perquè van ser interpretades com el paradigma d'un incipient separatisme català per part dels sectors espanyols més centralistes i perquè han esdevingut un referent inexcusable de l'articulació del catalanisme polític al llarg del segle XX.

En anys posteriors es feren altres assemblees de la Unió Catalanista a Reus, Balaguer, Olot, Girona, Terrassa, i Barcelona.

Cent vint-i-cinc anys després, en un moment crucial per al nostre país, l'esperit de les Bases de Manresa continua més vigent que mai.

Segell de la Unió Catalanista

COMMEMORACIÓ HISTÒRICA

Al cap d'uns anys Manresa va decidir aixecar un monument públic que servís per recordar aquest fet històric. El 1918 l'Ajuntament va aprovar la col·locació d'una placa en un lloc preferent del Saló de Sessions però van passar els anys i no es va instal·lar.

Amb l'arribada de la República i la restauració de la Generalitat el projecte es va recuperar i al cap de tres setmanes, el 6 de maig de 1931, i sota la presidència de l'alcalde republicà Joan Selves i Carner es va arribar a l'acord de col·locar en el Saló de Sessions una placa commemorativa de l'aprovació de les Bases per l'Assemblea de la Unió Catalanista.

La làpida va ser projectada pel delineant municipal Josep Blasi i realitzada per l'escultor Joan Pueyo i el marbrista local Andreu Prunés. El text va ser el mateix que ja havia escrit l'historiador Joaquim Sarret i Arbós als anys vint.

“Constituïda la primera Assemblea de la Unió Catalanista en aquesta Sala Consistorial de Manresa, els dies 25, 26 i 27 de març de 1892 es discutiren i foren aprovades les Bases per a la Constitució Regional Catalana. Per acord unànim de l'Excm. Ajuntament i en memòria eterna ha estat posada aquesta làpida el dia 7 de juny de 1931”

L'acte d'inauguració de la placa es va fer el diumenge 7 de juny del mateix any i va comptar amb la presència del president de la Generalitat, Francesc Macià. Durant aquell dia es van celebrar diferents actes per recordar els fets de les Bases. Es va celebrar al teatre Kursaal un

Als cent vint-i-cinc anys d'aquest fet històric, l'Ajuntament de Manresa i el Govern de la Generalitat, amb el suport de la Diputació de Barcelona, commemoren aquesta efemèride tan remarcable per a la ciutat i el país amb un programa d'actes des del 25 de març de 2017 al 25 de març de 2018

acte acadèmic sobre l'Assemblea de 1892; es va descobrir la placa-commemorativa a l'Ajuntament; es va denominar Avinguda de les Bases de Manresa al carrer conegut com Muralla del Carme; i, a la plaça de la República es va celebrar un festival de ballets amb l'Esbart Manresà i un concert de l'Orfeo Manresà.

El dia 26 de gener de 1939, dos dies després de l'entrada de les tropes franquistes a la ciutat, la placa va ser retirada i l'antic carrer de la Muralla del Carme es va canviar per Avenida del Caudillo.

La placa es va guardar en el magatzem del Museu Comarcal i l'any 1979, amb la instauració de la democràcia, es va tornar a col·locar de forma solemne al Saló de Sessions de l'Ajuntament de Manresa.

El mateix any 1979 una de les principals avingudes del sector nord de la ciutat que portava el nom de “Cruzada Española” va ser canviat per Bases de Manresa en honor al fet que va tenir lloc

a la nostra ciutat. Més endavant, carrers propers a l'esmentat han estat denominats amb noms que fan referència a personatges del catalanisme polític.

Quan l'any 1992 es va celebrar el centenari es celebraren diferents actes institucionals, acadèmics i populars i es va instal·lar una placa a l'entrada del Saló de Sessions que diu:

“En aquesta sala consistorial en la qual fa cent anys foren proclamades les Bases per a la Constitució Regional Catalana el dia 20 de juny de 1992 es proclamaren les Bases per al futur nacional de Catalunya redactades per la Comissió Gestora de la commemoració del centenari de les Bases de Manresa formada per les entitats” i segueixen el nom de setze entitats culturals nacionals.

El president Macià descobrint la placa de les Bases al saló de sessions de l'ajuntament de Manresa el 1931

BASES PER A LA CONSTITUCIÓ REGIONAL CATALANA. APROVADES PER LA PRIMERA ASSEMBLEA DE DELEGATS DE LA UNIÓ CATALANISTA, A MANRESA. EL 27 DE MARÇ DE 1892

PODER CENTRAL

Base 1a. Ses atribucions. Vindran a càrrec del Poder Central:

- Les relacions internacionals.
- L'exèrcit de mar i terra, les obres de defensa i l'ensenyança militar.
- Les relacions econòmiques d'Espanya ab los demás països, i, en conseqüència, la fixació dels aranzels i lo ram d'Aduanes.
- La construcció i conservació de carreteres, ferrocarrils, canals i ports que sien d'interès general. En les d'interès inter-regional podran posar-se d'acord lliurement les regions interessades, intervenint lo Poder central, sols en cas de desavinença. Les vies de comunicació d'interès regional, seran d'exclusiva competència de les regions. Igual criteri se seguirà en los serveis de correus i telègrafs
- La resolució de totes les qüestions i conflictes interregionals.
- La formació del pressupost anyal de gastos que, en lo que no arribin les rendes d'Aduanes, deurà distribuir-se entre les regions a proporció de sa riquesa. (...)

PODER REGIONAL

Base 2a. En la part dogmàtica de la Constitució Regional Catalana es mantindrà lo temperament expansiu de la nostra legislació antiga, reformant per a posar-les d'acord ab les noves necessitats, les sàvies disposicions que conté respecte dels drets i llibertats dels catalans.

Base 3a. La llengua catalana serà l'única que, ab caràcter oficial, podrà usar-se a Catalunya i en les relacions d'aquesta regió ab lo Poder central.

Base 4a. Sols los catalans, ja ho sien de naixença, ja per virtut de naturalisació, podran desempenyar a Catalunya càrrecs públics (...)

Base 5a. La divisió territorial sobre la que es desenrotlla la gradació jeràrquica dels Poders governatius, administratius i judicials, tindrà per fonament la comarca natural i el municipi.

Base 6a. Catalunya serà l'única soberana de son govern interior. Per lo tant, dictarà lliurement ses lleis orgàniques; cuidarà de sa legislació civil, penal, mercantil, administrativa i processal; de l'establiment i percepció d'impostos; de l'encunyació de la moneda, i tindrà totes les demás atribucions inherents a la soberania que no corresponguin al Poder central, segons la Base 1a.

Base 7a. Lo Poder legislatiu Regional radicarà en les Corts Catalanes, que deurán reunir-se tots los anys en època determinada, i en lloc diferent (...)

Base 8a. Lo Poder judicial s'organitzarà restablint l'antiga Audiència de Catalunya. Son president i vise-presidents, nombrats per les Corts, constituiran la suprema autoritat judicial de la Regió,

i s'establiran los Tribunals inferiors que sien necessaris, (...)

Base 9a. Exerciran lo Poder executiu cinc o set alts funcionaris nombrats per les Corts, los qui estaran al davant dels diversos rams de l'administració regional.

Base 10a. Se regoneixerà a la comarca natural, la major latitud possible d'atribucions administratives per al govern de sos interessos i satisfacció de ses necessitats. En cada comarca s'organitzarà un Consell nombrat per los municipis de la mateixa, quin exercirà les citades atribucions.

Base 11a. Se concediran al municipi totes les atribucions que necessita per al cuidado de sos interessos propis i exclusius (...)

Base 12a. Catalunya contribuirà a la formació de l'exèrcit permanent de mar i terra per medi de voluntaris o bé d'una compensació en diners, prèviament convinguda, com abans de 1845 (...)

Base 13a. La conservació de l'ordre públic i seguretat interiors de Catalunya estaran confiades al Sometent, i per al servei actiu permanent es crearà un cos semblant al de Mossos de l'Esquadra o de la Guàrdia Civil. Dependran en absolut, totes aquestes forces, del Poder regional.

Base 14a. En l'encunyació de la moneda, Catalunya haurà de subjectar-se als tipus

unitaris en què convinguen les regions i los tractats internacionals d'Unió monetària, essent lo curs de la moneda catalana, com lo de les demás regionals, obligatori en tota Espanya.

Base 15a. L'Ensenyança pública, en sos diferents rams i graus, deurà organitzar-se d'una manera adequada a les necessitats i caràcter de la civilització de Catalunya (...)

Base 16a. La Constitució Catalana i los drets dels catalans, estaran baix la salvaguarda del Poder executiu català, i qualsevol ciutadà podrà deduir demanda davant dels tribunals contra els funcionaris que la infringeixin.

Base 17a. Disposicions transitòries. Continuaran aplicant-se el Codi penal i el Codi de comerç, però en l'esdevenidor serà de competència exclusiva de Catalunya reformar-los. Es reformarà la legislació civil de Catalunya, prenent per base son estat anterior al Decret de Nova Planta i les noves necessitats de la civilització catalana (...)

Manresa, 27 de març de 1892

Per acord de l'Assemblea, lo President, Lluís Domènech i Montaner.- Los secretaris, Enric Prat de la Ribera.- Josep Soler i Palet.